

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Brigity Chrástilové a JUDr. Bohuslava Hnízдила v právní věci žalobce: **Mgr. J. C.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Generální ředitelství**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, v řízení o žalobě proti rozhodnutí generální ředitelky žalované ze dne 22. 3. 2005, č. j. 55/012/2005 - 50/202 - R, ve věci příspěvku za službu, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 4. 2006, č. j. 12 Ca 63/2005 - 32,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Rozhodnutím ředitelky odboru ekonomického generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky ze dne 14. 1. 2005, č. j. 15042/2/2005 - 50/473, byla žalobci dnem 2. 2. 2005 podle § 114 odst. 4 zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky (účinného do 31. 12. 2006, dále jen „služební zákon“), zastavena výplata příspěvku za službu. Důvodem zastavení jeho výplaty byla skutečnost, že žalobci podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, vznikl výše uvedeným dnem nárok na starobní důchod.

Toto rozhodnutí napadl žalobce odvoláním, o němž rozhodla generální ředitelka Vězeňské služby České republiky rozhodnutím č. j. 55/012/2005 - 50/202 - R ze dne 22. 3. 2005, jímž jej zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila. V odůvodnění mj. uvedla, že § 118 odst. 2 služebního zákona nelze v daném případě aplikovat, protože

k souběhu nároků na příspěvek za službu a na starobní důchod nedochází. Žalobce má od 2. 2. 2005 nárok na starobní důchod podle zákona o důchodovém pojištění, a proto nemá nárok podle § 114 odst. 4 služebního zákona nárok na příspěvek za službu. Žalobcovo oznámení o volbě výplaty příspěvku za službu ze dne 21. 2. 2005 označila žalovaná za bezpředmětné.

Proti oběma uvedeným rozhodnutím podal žalobce žalobu k Městskému soudu v Praze, v níž zejména uvedl, že mu byl uznán nárok na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. 1. 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. kategorii funkcí v délce 20 let. Proto mu dnem 2. 2. 2005 vznikl nárok na starobní důchod. S odkazem na § 186 odst. 2 služebního zákona (ve znění zákona č. 160/1995 Sb.), podle něhož při souběhu nároku na příspěvek a na starobní důchod náleží oprávněnému dle jeho volby buď příspěvek nebo důchod, žalobce zaslal dne 24. 1. 2005 doporučeným dopisem na ekonomický odbor žalované sdělení, že počínaje měsícem únorem 2005 si volí mezi důchodem a příspěvkem nadále výplatu příspěvku. Žalobu podal proti oběma výše uvedeným rozhodnutím, neboť používají totožnou argumentaci v odůvodnění. Žalobce napadl způsob výkladu vzájemného rozporu ustanovení § 116 odst. 4 a § 118 odst. 2 služebního zákona ze strany žalované, která dovozuje, že k souběhu nároku na příspěvek a starobní důchod nedochází z důvodu zániku nároku na příspěvek podle § 116 odst. 4 služebního zákona. Přijetí této interpretace by znamenalo, že volbu mezi příspěvkem za službu a starobním důchodem by nebylo možno realizovat v žádném konkrétním případě a účinek § 118 odst. 2 by byl zcela eliminován. Dále poukázal na původní znění služebního zákona, v němž nebyl mezi § 116 odst. 4 a § 118 odst. 2 žádný rozpor, a následující novelizace tohoto zákona, přičemž výrazná změna byla provedena zákonem č. 160/1995 Sb. Zdánlivý rozpor mezi uvedenými ustanoveními lze interpretovat i za užití zásady *lex posterior derogat priori*, neboť norma daná § 118 odst. 2 se stala součástí právního řádu na základě zákona č. 160/1995 Sb. a je tedy normou pozdější než norma obsažená v § 116 odst. 4, která byla stanovena zákonem č. 26/1993 Sb. Žalobce dále poukázal na rozhodnutí Městského soudu v Praze v obdobném případě pod sp. zn. 5 Ca 8/2004 a na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 A 156/2002.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 4. 2006, č.j. 12 Ca 63/2005 - 32, obě napadená rozhodnutí pro nezákonnost zrušil, věc vrátil žalované k dalšímu řízení a zároveň jí uložil nahradit žalobci náklady řízení. V odůvodnění svého rozhodnutí především shrnul mezi účastníky spornou právní otázku, zda žalobci zanikl nárok na příspěvek za službu v souvislosti se vznikem nároku na starobní důchod podle § 116 odst. 4 služebního zákona, ačkoli je zároveň v § 118 odst. 2 citovaného zákona zakotvena právní úprava, která při souběhu nároku na příspěvek a na starobní důchod umožňuje volbu mezi příspěvkem nebo starobním důchodem. Při řešení této otázky pak soud označil za nepochybné, že zákonodárce v § 118 odst. 2 služebního zákona souběh nároku na příspěvek za službu a na důchod předpokládá a pro tento případ dává oprávněnému právo volby. Pokud by byl § 116 odst. 4 téhož zákona vykládán tak, jak to učinila žalovaná, nemohl by oprávněný právo volby nikdy užít. Uvedená ustanovení jsou pak v rozporu právě proto, že § 118 odst. 2 se vůbec nepoužije a oprávněný nemůže realizovat zákonem předpokládané právo volby. Soud má za to, že zánik nároku na příspěvek na službu podle § 116 odst. 4 služebního zákona nelze spojovat s tuhým splněním podmínek nároku na důchod podle § 54 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, ale až splněním podmínek

podle § 54 odst. 2 téhož zákona, tj. se splněním nejen nároku na důchod, ale i na jeho výplatu. Vznikne-li poživateli příspěvku za službu nárok na starobní důchod, je oprávněn provést volbu mezi příspěvkem za službu a starobním důchodem. Starobní důchod si oprávněný zvolí podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení důchodu. Jsou-li pak splněny podmínky na starobní důchod i jeho výplatu a oprávněný podáním žádosti o důchod zvolí starobní důchod, zanikne jeho nárok na příspěvek za službu a volbu již nelze opakovat. Zvolí-li oprávněný příspěvek za službu, může o starobní důchod požádat i kdykoli později, neboť to žádný zákon nevylučuje. Městský soud je toho názoru, že nelze ignorovat zákonem dané právo volby, byť by šlo o chybu zákonodárce.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, v níž výslovně uplatňuje kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Soud dle stěžovatelčina názoru nesprávně interpretoval vztah mezi § 116 odst. 4 služebního zákona a § 118 odst. 2 téhož zákona. Zákonodárce v druhém z uvedených ustanovení předpokládá souběh nároku na příspěvek za službu a na starobní důchod a pro tento případ dává oprávněnému právo volby. Soud ve svém rozhodnutí vůbec nevysvětlil nejzákladnější právní problém daného sporu, jímž je dle stěžovatelčina názoru skutečnost, za jakého stavu došlo u žalobce k souběhu zmiňovaných nároků podle § 118 odst. 1 služebního zákona. Tím, že soud nevymezil tuto základní otázku, nedostatečně vysvětlil vztah mezi oběma dotčenými ustanoveními. V návaznosti se dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Je otázkou, kdy došlo v daném případě k souběhu nároků na příspěvek za službu a starobní důchod, když nárok na důchod vznikne podle názoru soudu až podáním žádosti o důchod, ale současně podle názoru soudu podáním žádosti o důchod zaniká nárok na příspěvek za službu. Podle stěžovatelčina názoru může k souběhu nároku na příspěvek za službu a nároku na starobní důchod dojít pouze v případě starobního důchodu, o němž je rozhodováno za podmínek stanovených v § 31 zákona o důchodovém pojištění. Jestliže ke skončení služebního poměru došlo v období tří let před dosažením důchodového věku při získání doby pojištění nejméně 25 let, má tento příslušník nárok na starobní důchod podle uvedeného ustanovení. Podmínky nároku na tento typ starobního důchodu splňuje i poživatel příspěvku za službu v období, ve kterém mu do dosažení důchodového věku ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky. V uvedeném období dochází k souběhu nároků na příspěvek za službu a na starobní důchod a je na oprávněném, aby realizoval volbu ve smyslu § 118 odst. 2 služebního zákona. Tento souběh nároků končí dle stěžovatelky dnem, kdy oprávněnému vznikne nárok na starobní důchod. V posuzovaném případě k popisovanému právnímu stavu vůbec nedošlo, a proto nemohlo v případě žalobce dojít k souběhu zmiňovaných nároků. Konstrukce příspěvku za službu má povahu sociální dávky, která je bývalému příslušníku vyplácena jako kompenzující dávka za tzv. snížení společenského uplatnění v civilním zaměstnání, a to do doby, než zaměstnanci vznikne nárok na starobní důchod. Na základě těchto skutečností stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve svém vyjádření ke kasační stížnosti poukázal na skutečnost, že kasační stížnost podal pan J. Š., který nesplňuje podmínku § 105 odst. 2 s. ř. s., neboť nemá požadované právnické vzdělání, a zároveň není kompetentní delegovat zastupování v řízení o kasační stížnosti na Mgr. W. Dále žalobce odmítl stěžovatelčinu argumentaci, podle níž je

možný souběh nároků toliko v případech starobních důchodů podle § 31 zákona o důchodovém pojištění. Podmínky nároku na starobní důchod jsou upraveny v zákoně o důchodovém pojištění, jeho hlavě I. nadepsané „Starobní důchod“, v dílu prvním nadepsaném „Podmínky nároku na starobní důchod“. Zde jsou v § 28 až § 31 stanoveny podmínky pro vznik jednotlivých variant starobního důchodu. Žalobce se domnívá, že na vztah § 116 odst. 4 a § 118 odst. 2 služebního zákona je nutno pohlížet v zorném úhlu historického výkladu, jak již uvedl v žalobě. Poukázal též na skutečnost, že zákonodárce v daném případě nerozlišuje mezi jednotlivými druhy starobního důchodu, a proto právo volby vzniká skutečně již dnem vzniku nároku na předčasný starobní důchod, žádný předpis však nestanovuje formu volby poživitele příspěvku. Jestliže žalovaná běžně vyplácí příspěvek za službu poživatelům, kteří již splnili nárok na předčasný starobní důchod dle § 31 zákona o důchodovém pojištění a nepožaduje od nich žádné oznámení o provedené volbě mezi důchodem a příspěvkem za službu, lze dovodit, že respektuje volbu poživitele příspěvku provedenou konkludentně tím, že si nepožádá o přiznání starobního důchodu. Stejně tak by tomu mělo být u řádného starobního důchodu. Žalovaná však v jeho případě nerespektovala ani jednoznačnou nezpochybnitelnou volbu provedenou v písemné formě přede dnem vzniku nároku na důchod. Žalobce dále zopakoval svou žalobní argumentaci zásadou *lex posterior derogat priori*. Závěrem navrhl zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost. Své vyjádření později doplnil o sdělení, v němž poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 8. 2006, č. j. 3 As 14/2006 - 114, v němž šlo o prakticky shodný případ jen s tím rozdílem, že nezákonné rozhodnutí vydalo Ministerstvo vnitra a nikoli Vězeňská služba České republiky.

Kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost podala osoba s patřičným zmocněním, která za stěžovatelku jednala v řízení před krajským soudem (viz č. l. 19 a 42 soudního spisu). Za stěžovatelku jedná zmocněná osoba s vysokoškolským právnickým vzděláním (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) a kasační stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka uplatňuje kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené rozhodnutí v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. v rozsahu a z důvodu, který uplatnila stěžovatelka v kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

V projednávané věci je klíčovou otázkou vztah § 116 odst. 4 a § 118 odst. 2 služebního zákona a jejich výklad ve vzájemné souvislosti.

Podle § 116 odst. 4 tohoto zákona příspěvek za službu nenáleží ode dne vzniku nároku na starobní důchod.

Podle § 118 odst. 2 tohoto zákona při souběhu nároku na příspěvek a na starobní, plný invalidní nebo částečný invalidní důchod náleží oprávněnému podle jeho volby buď příspěvek nebo důchod.

V návaznosti na stěžovatelčinu argumentaci jde především o posouzení otázky, zda k souběhu nároku na starobní důchod a na příspěvek za službu může dojít a oprávněný může uplatnit právo volby ve smyslu § 118 odst. 2 služebního zákona pouze v případě tzv. předčasného starobního důchodu (§ 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění).

Nejvyšší správní soud se totožnou právní otázkou zabýval již ve svém rozsudku ze dne 17. 8. 2006, č. j. 3 As 14/2006 - 115 (dostupný na www.nssoud.cz), na což ostatně poukázal též žalobce v doplnění svého vyjádření ke kasační stížnosti. V tomto rozsudku soud především poukázal na to, že zákon o důchodovém pojištění v § 4 odst. 1 písm. a) zná pouze jeden druh starobního důchodu, lhotejno zda nárok vznikne podle § 29, § 30 nebo § 31 tohoto zákona. Jestliže tedy § 118 odst. 2 služebního zákona stanoví, že oprávněnému při souběhu nároku na příspěvek a na starobní důchod podle jeho volby náleží buď příspěvek, nebo důchod, nelze považovat výklad zužující aplikaci tohoto ustanovení pouze na případy tzv. předčasného starobního důchodu za zákonný. Tento výklad nedává odpověď na otázku, jak má (může) své právo volby realizovat ten, kdo nežádá o předčasný starobní důchod, i když § 118 odst. 2 mu toto právo nepochybně poskytuje. Dle téhož rozsudku zdejšího soudu nárok na příspěvek za službu podle § 116 odst. 4 služebního zákona zaniká pouze v tom případě, že oprávněný při souběhu nároků na starobní důchod a na příspěvek za službu zvolil podle § 118 odst. 2 téhož zákona pobírání důchodu, uplatnil žádost o tuto dávku a vznik nároku na důchod byl deklarován správním rozhodnutím. Tento právní názor lze plně aplikovat na projednávaný případ.

V nyní posuzovaném případě zdejší soud dospěl k závěru, že výše citovaná judikatura soudu je tedy plně aplikovatelná i v této věci, přičemž zároveň neučinil žádné právní závěry, jež by jinak odůvodňovaly předložení věci rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu ve smyslu § 17 odst. 1 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Z obsahu spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobci žádné náklady řízení nevznikly, a proto rozhodl, že žalobci se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. února 2008

JUDr. Milada Tomková

č. j. 6 As 62/2006 - 67

předsedkyně senátu